

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for Mudi

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.04.2019

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

**Klubben for ungarsk vakt- og
gjeterhundraser.**

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Generelt.....	4
Rasens historie; bakgrunn og utvikling.....	4
Overordnet mål for rasen.....	4
Rasens populasjon	6
Populasjonsstørrelse.....	6
Gjennomsnittlig kullstørrelse.....	6
Effektiv populasjonsstørrelse	6
Innavlsgrad	6
Bruk av avlsdyr.....	6
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	6
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	7
Prioritering og strategi for å nå målene	7
Helse.....	7
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	8
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter.....	8
Forekomst av reproduksjonsproblemer.....	8
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	10
Prioritering og strategi for å nå målene	10
Mentalitet og bruksegenskaper	10
Gjeterhundprøver, bruksprøver og mentaltester.....	10
Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden	10
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	11
Prioritering og strategi for å nå målene	11
Atferd	11
Atferdsproblemer	11
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	11
Prioritering og strategi for å nå målene	12
Eksteriør	12
Eksteriørbedømmelser.....	12
Overdrevne eksteriørtrekk.....	12
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	12
Prioritering og strategi for å nå målene	12

Oppsummering.....	12
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål.....	12
Plan for videre arbeid i klubben.....	12

Innledning

Klubben for ungarske rasehunder (KUR) har fått i oppgave fra Norsk Kennel Klubb (NKK) å utarbeide denne rasespesifikke avlsstrategien (RAS). Denne avlsstrategien gjelder for samtlige oppdrettere av mudi og hannhundeiere (som stiller sin hannhund til disposisjon for paring) i Norge uansett om de er medlemmer av KUR eller ikke.

Oppdrettere og hannhundeiere av mudi skal følge de lover og anbefalinger som dreier seg om avlsarbeide, for eksempel:

- NKKs Etiske retningslinjer for hold og trening av hund (www.nkk.no)
- NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett (www.nkk.no)
- NKKs Avlsstrategi (www.nkk.no)
- Klubben for Ungarske Rasehunders rasespesifikke anbefalinger for oppdrett
- Raseklubbens RAS – dokument med de spesifiseringer som der gjøres

RAS er ment som et levende dokument, dvs at det bør kunne brukes aktivt av alle oppdretterne av mudi, og av hannhundeiere (som stiller sin hannhund til disposisjon for paring) i Norge, uansett om de er medlemmer av KUR eller ikke. Tanken med et RAS er at den skal revideres etter en gitt periode, for eksempel 5 år. Dette bør ligge som prioritert oppgave hos den som til enhver tid er raserepresentant å påse at dette gjøres.

Oppdrettere og hannhundeiere av mudi skal:

- Samarbeide for rasens beste
- Arbeide for å bevare rasens genetiske mangfold
- Arbeide for å motvirke innavl og dets konsekvenser på hundens helse og velbefinnende
- Arbeide for at fakta om rasen blir kjent via helseundersøkelser, mentalitetstester og diverse konkurranser.
- Arbeide for at kun mentalt, helsemessig, og eksteriørt rasetypiske hunder brukes i avl.

Faktagrunnlag for denne RAS er:

- Statistikk fra NKK's Dogweb.
- Statistikk fra SKK Hunddata.
- Informasjon fra mudi eiere i Norge.
- SvkFUR sin RAS.

RAS skal ses på som et levende dokument som bør og skal revideres jevnlig da statistikk og målsetning kan forandre seg etter som tiden går.

Dokumentet skal ses på som et hjelpemiddel i avlsarbeidet i tillegg til at det beskriver rasens historie og opprinnelse. Det gir også en hjelp i arbeidet mot framtidige mål.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Rasens opprinnelse har man ingen sikre kilder om, men mange sannsynlige antagelser. Når kynologene lagde oversikt over de ungarske rasene fant de en tredje gjeterhund. I følge undersøkelsene fant man denne hunden i et meget stort område i Ungarn, i Transylvania, i Erdelyben og også i området tidligere kalt Sovjetunionen. På grunn av utseende er man sikker på slektskapet med Hrvatski Ovcar- Kroatisk gjeterhund, og den serbiske gjeterhund typen kalt Pulin(må ikke forvekslet med rasen Puli). Med andre ord støtter mudiens forekomst oppfatningen om at rasen har fantes i Ungarn meget lenge. I følge visse antakelser finnes denne hundetypen i Pannonien(den sletten som deles av Ungarn, Østerrike og

tidligere Jugoslavia) allerede i antikken, altså mye tidligere enn Kuman-stammene kom dit på midten av 1000-tallet med sine egne hunder. Mer "offisielt" angis det at rasetyper har vært tilstede siden 17-1800-tallet, og et slektskap med Puli og Pumi kan fortsatt sees. Innblanding av Altdeutscher Schäferhund har også blitt diskutert. Foto: Ukjent.

Den tredje gjeterhunden som kynologene fant, fanget interessen til Dr Dezsö Fényes og ga denne navnet Mudi. Han var museumsdirektør i Balassagyarmat og også kynolog.

Han drev oppdrett og organiserte stambokføringen av rasen i 30 år. Det er etter han rasen har fått sitt latinske navn, Canis Ovilis Fényesi. Andre entusiaster var Emil Raitsits og Csaba Anghi.

Rasen ble godkjent og fikk sin første ungarske standard i 1936. Siden kom 2.verdenskrig, og store deler av den registrerte ungarske mudistammen utryddet. Gjennom flere entusiastisk arbeid, bla. Zoltan Balássy, ble det startet på å gjenoppbygge rasen. Den standarden som ble laget etter krigen hadde et meget smalt utvalg av individer, noe som innbar at størrelsen som ble oppgitt var mindre og at de fleste fargene forsvant. Etterhvert ble det åpenbart at de fleste fargene, tidligere beskrevet av Dezsö Fényes fortsatt fantes, og de finnes nå med i standarden.

Flest mudier finnes naturlig nok i hjemlandet Ungarn, men er ikke spesielt vanlige der heller. Fortsatt er en stor del av hundene, uten stamtavle eller reg.bevis, ute på den ungarske landsbygden som uerstattelige hjelpere for gjeterne og bønder for å gjete kyr, sau og svin, som vokter av hus og eiendom, som skadedyr bekjemper og jaktkamerat. Dens viktigste oppgave var og er som gjeterhund, da hovedsakelig som drivende gjeterhund. Stamboken er fortsatt åpen og man kan få innmønstret gårdshundene, disse plasseres i et B/R register.

Dessverre registreres ikke alle valper hos oppdretterne, ikke alltid alle valpene i registrerte kull heller, og disse kan også "resirkuleres" og innmønstres som B/R senere, noe som gjør at innregistrerte hunder egentlig kan ha full stamtavle bak seg, noe å ta hensyn til ved videre avl.

Overordnet mål for rasen

Å bevare mudien med dens arbeidskapasitet, særtrekk og eksteriør i henhold til rasestandard. Fremme sunne individer både fysisk og mentalt. Spre informasjon og kunnskap om rasen og dens egenskaper.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Det er registrert totalt 14 importere til landet. Det vites også om 2, med mulighet for flere, som ikke er omregistrert. Det er født 3 kull med til sammen 17 valper, der 8 valper har blitt værende i Norge.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Det er totalt født 3 kull av rasen i Norge, med til sammen 17 valper, dette gir en kullstørrelse på 5,6 valper.

Effektiv populasjonsstørrelse

Avlen i Norge er basert på importere, og avl av mudi må ses på som et internasjonalt arbeid. En effektiv populasjonsstørrelse er ikke regnet ut.

Innavlsgrad

Gjennomsnittlig innavlsgrad er 3,6 % basert på 3 kull. Høyeste innavlsgrad i perioden er 7,5 %, laveste 1,0 %.

Tallene er hentet fra Tenset Pedigree Software- Breeders Assistanse for dogs, og er basert på 6 generasjoner inkl hunden selv.

Det er verdt å nevne at om man kun regner på hunder NKK har i sin database vil innavlsprosenten være langt lavere, da det er begrenset med informasjon bakover i stamtavlene.

Bruk av avlsdyr

Antall brukte avlsdyr fra første kull, 2005-2013.

År	Ant. Tisper	Ant. Hannh.	Kullstr.	Innavlsgrad
2005	1	1	7	7,5 %
2006	1	1	5	2,4 %
2011	1	1	5	1,0 %

Hanner med flest valper 2005-2013

Navn	Reg.nr	Helse	Ant.kull	Ant.valper.
Köröshati-Pasztor Zorro	MET.MU.2132/01	Ungarn HD-A	1	7
Mortunfalvi-Szilaj Apaj	MET2751/B/04	Ungarn HD-A	1	5
MV`s Kaxe	S41155/2004	HD-B, AD-A	1	5

Tisper med flest valper 2005-2013.

Navn	Reg.nr	Helse	Ant.kull	Ant.valper.	Ant.barnebarn
Nyirsefia Bukfenc	MEOE.MU.1986/00	HD-A, AD-A	2	12	0 (1 import)
Szinesgyöngy Anyalka	MET3501/08	HD-A, AD-A	1	5	0

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

I perioden 2005-2013 var det 3 av 3 kull som besto av mor/far som selv var importer

Den norske avlsbasen består av importerte foreldre og er avhengig av henting av avlsmateriale fra andre land, hovedsakelig fra Ungarn.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Målet bør være å holde innavlsgraden lav, det bør prioriteres å importere individer som er lite i slekt med den skandinaviske avlsbasen. Matadoravl bør unngås. Genetisk variasjon bør prioriteres og ivaretas.

Prioritering og strategi for å nå målene

Ta en ny evaluering ved neste gjennomgang av RAS. Fortsette å følge opp innavlsgrad og holde den gjennomsnittlige innavlsprosenten lav dvs under anbefalte 2,5 %.

Fortsette å oppfordre til importer som er i minst mulig slekt med avlsmaterialet som finnes i Skandinavia fra før. Alle kombinasjoner som gjøres bør være med tanke på fremtidig avl, og at den skal ha en positiv effekt på rasen i fremtiden.

Oppdrettere bør være fokusert på å tenke fremtidsrettet og holde seg oppdatert på kunnskap relatert til avl i små populasjoner.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Rasen regnes som en frisk rase. Den har ingen egentlige rasebetingede sykdommer. All helsestatistikk er regnet med til og med 2012.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Ettersom rasen i Norge har en for liten populasjon til å kunne henvise til noen god statistikk, velger KUR å presentere statistikk fra SKK i tillegg. Mudi anses å være en frisk og sund rase.

Hofteleddsdysplasi (HD)

Det er lav forekomst av HD på rasen. Oppdrettere bør oppfordre valpekjøperne sine å røntge, da hvert individ har en relativt stor effekt på statistikken. Raseklubben anbefaler kjent HD-Status.

Norge-Totalt er 18 hunder HD røntget, av disse er 18 fri(A og B). Noe som gir en friprosent på 100%

HD-Grad	A	B	C	D	E
	17	1	0	0	0

Sverige- Totalt er 119 hunder HD røntget, av disse er 109 fri(A og B og tidligere U.A.).Noe som gir en friprosent på 91%

HD-Grad	A(inkl tidligere u.a)	B	C	D	E
	78	31	9	1	0

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Det er ønskelig å holde en så lav forekomst som mulig av HD.

Prioritering og strategi for å nå målene

Det er krav om kjent HD-status for avlsdyr

Albueleddsdysplasi (AD)

Det er lav forekomst av AD på rasen. Oppdrettere bør oppfordre valpekjøperne sine å røntge, da hvert individ har en relativt stor effekt på statistikken. Raseklubben anbefaler kjent AD-status.

Norge-AD Totalt er hunder 11 AD røntget, av disse er 11(A).Noe som gir en friprosent på 100%

AD-grad	A	C	D	E
	11	0	0	0

Sverige-AD-Totalt er 44 hunder AD røntget, av disse er 44 fri. Noe som gir en friprosent på 100 %

AD-grad	0	1	2	3
	44	0	0	0

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

AD kan ikke regnes som noe problem på rasen, dette er ønskelig å fortsette med.

Prioritering og strategi for å nå målene

AD regnes ikke som et problem på rasen men det er ønskelig at man i en tid fremover likevel røntger albuer for å få en viss oversikt over status på rasen.

Patella luxasjon(PL)

Norge - Totalt er 8 hunder sjekket for PL, alle disse er fri. Dette gir en friprosent på 100%.
Alle disse er uoffisielle diagnoser ikke reg. I NKK.

PL-grad	0	1	2	3	4
	8	0	0	0	0

Sverige -Totalt er 13 hunder sjekket for PL, av disse er 13 hunder fri. Dette gir en friprosent på 100%

PL-grad	0	1	2	3	4
	13	0	0	0	0

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

PL kan ikke regnes som noe problem på rasen, dette er ønskelig å fortsette med.

Prioritering og strategi for å nå målene

PL regnes ikke som et problem på rasen men det er ønskelig at man i en tid fremover likevel sjekker for PL for å få en viss oversikt over status på rasen

Øyne

Norge- 10 hunder er øyelyst fri. 1 hund har merknad på øynene(Pulverulent nuclear katarakt)

Sverige- 39 hunder er øyelyst fri. Det er satt 8 diagnoser, mest utbredt er diverse Katarakt.

Øyelyst Fri	27
Katarakt öp	3
Katarakt, Ej ärftlig	2
Katarakt annet	2
Fremre Y-søms katarakt	1
Retinopati	1
Netthinneveck	1
PHTVL/PHPV, grad 1	1
Distichiasis	1

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Det er ikke noen øyesykdommer som utmerker seg som et problem på rasen. Det er ønskelig at rasen forblir frisk og fri for arvelige alvorlige øyesykdommer.

Prioritering og strategi for å nå målene

Å øyelyse alle avlshunder før parring. Oppfordre alle valpekjøpere til å øyelyse hunden minst en gang i livet.

Epilepsi (EP)

Rasen har hatt noen få tilfeller med epilepsi/krampeanfallet på verdensbasis. Årsakene til slike anfallet kan være mange, både somatisk, genetisk og pga traume. På grunn av dette og basert på at arvegangen ikke er kjent er det ønskelig å ikke ekskludere for mye hunder i en allerede liten populasjon kun basert på spekulasjoner.

Det er også ønskelig at flest mulig tør å være åpne om sykdommen slik at man kan fortsette å kartlegge forekomst av epilepsi.

Anbefalinger ved EP/krampeanfallet er:

- Affisert hund skal ikke brukes i avlen.
- Hund etter affisert forelder skal ikke brukes i avl.
- Avelsdebuten hos kullsøsken till affisert hund bør utsettes til de er 4 år, og de bør brukes med ytterst forsiktighet.
- Foreldre til affisert hund kan brukes med ytterst forsiktighet. Om det kommer epilepsi i flere kull tas hunden ut av avl.
- Oppdretter skal selv tilegne seg kunnskap og søke informasjon om sykdommen og linjer, for å unngå høyrisiko kull.
- All bruk av avlsdyr skal skje med fornuft, matador avl bør unngås!
- Fortsett å kartlegg forekomst av epilepsi.
- Oppfordre til åpenhet, for å minimere mørketallet av syke hunder.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Mål er å holde antall syke hunder så lavt som mulig.

Prioritering og strategi for å nå målene

Å oppfordre til åpenhet, slik at oppdrettere kan avle på bakgrunn av tilgjengelig informasjon.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Det er få problemer relatert til reproduksjon innen rasen.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Mål er å holde problemer relatert til reproduksjon på et lavt nivå

Prioritering og strategi for å nå målene

Oppdrettere bør ta reproduksjonsevne med i betraktning i valg av avlsdyr, og holde innavlsprosenten lav for å unngå innavlsdepresjon.

Mentalitet og bruksegenskaper

Gjeterhundprøver, bruksprøver og mentaltester

Mudi er hovedsakelig en drivende gjeterhund. De aller fleste mudier har sterke gjeterinstinkter, men blir i liten grad brukt i praktisk arbeid i Skandinavia. I vårt naboland Sverige finnes det nå mulighet for å få offisielle gjeteinstinkttester. Rasen kan delta på alle former for mentaltester/beskrivelser, men klubben anbefaler fortrinnsvis MH. Noen få

individer har konkurrert i lydighet, agility, brukshundprøver og freestyle i Norge, langt flere i våre naboland.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Standarden sier: «Meget lettlært, livlig temperament, modig, vaksom, våken og Tilpasningsdyktig». Rasen er aktiv, og trives best om den får utfold seg fysisk med lange turer og å løpe løs regelmessig.

Rasen kan være noe reservert og bør derfor som valp og unghund få mye miljøtrening, å få være med rundt og oppleve forskjellige miljø og forskjellige hunder og mennesker på en positiv måte.

En mudi har utrolig mange egenskaper som gjør den til en flott, aktiv familiehund og også meget godt egnet til div. hundesport. Den er lettlært, fysisk sterk, rask og smidig, pågående, oppmerksom, har mye lek/kamp, noen har også noe skarphet og den elsker familien/eieren sin over alt på jord.

Disse egenskapene er hovedsakelig positive, men samtidig så krever det et minimum av kunnskap og interesse hos eieren.

Som sportshund er rasen godt egnet pga sin lettlærthet, pågåenhet og smidige og lynraske fysikk. Mudiens egenskaper gjør at den har en stor allsidighet som arbeidende hund og kan brukes innenfor de fleste områder av hundesporten i tillegg til redningshund arbeid.

Som konkurransehund har rasen vist framlabbene både innenfor bruks, lydighet og agility og har oppnådd både championater i alle grener i våre naboland der rasen har større utbredelse.

En mudi er ikke spesielt tøff eller hard mot eieren sin og er heller nokså førervar og myk.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Mål bør være at så mange som mulig av alle hunder gjennomfører en MH, for å få en korrekt oversikt over rasens mentalitet. Det bør også være et mål at korrekt informasjon om rasens temperament spres. Det er ønskelig at rasen beholder sine gode arbeidsegenskaper, men at man også fokuserer på at hundene skal være sosiale og miljøsterke.

Prioritering og strategi for å nå målene

Informere oppdrettere og valpekjøpere om gjennomføring av og fordeler med å gjennomføre MH. Klubben anbefaler at avlshunder gjennomgår en MH, med kjent mental status.

Atferd

Atferdsproblemer

Rasen har et livlig og heftig temperament som for noen kan være vanskelig å håndtere. Noen individer er sky og ha problemer med redsel for mennesker, hunder, miljø eller lyder, samt dårlig avreagering i forbindelse med redsel.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Få en god oversikt over atferdsproblemer i rasen. Minimere atferdsproblemer i rasen.

Prioritering og strategi for å nå målene

Informasjon til valpekjøpere om rasens temperament. Informere valpekjøpere om viktigheten av å fortsette oppdretters påbegynte sosialisering og videre med miljøtrening. Oppdrettere bør legge stor vekt på sosialisering av valpekull. Sky og redde individer bør ikke brukes i avl. Sosiale, uredde individer med god avreagering bør oppfordres til å bli brukt i avl.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Helhetsinntrykket skal være en mellomstor moderat, smidig og våken gjeterhund. Rasen skal ikke gi inntrykk av å være hverken være grov og tung eller spinkel og lett.

Overdrevne eksteriørtrekk

Rasen har ingen overdrevne eksteriør-trekk som er helseskadelige.

Godkjente farger

Sort, brun, hvit, fako(gylden), askegrå, og blue merle. De ikke godkjente fargene er ulvefarget, brindle, masket fako, isabella (diluted brun) alle farger med tan, alle farger i kombinasjon med mye hvitt, og merle i fargene brun, askegrå og isabella.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

At rasen holder seg innenfor rasestandarden hva gjelder standard og type.

Prioritering og strategi for å nå målene

Oppdrettere bør forholde seg til den skrevne standard. Type er viktigere enn detaljer som størrelse, pelslengde, farge o.l .

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Det er et hovedmål å vedlikeholde rasens eksteriør, mentalitet og bruksegenskaper slik som det står i standarden og rasebeskrivelsen. Rasens genetiske variasjon bør ivaretas ved å oppfordre til ubeslektede importere. Det bør holdes fokus på mentalitet og at flest mulig individer går igjennom MH.

Plan for videre arbeid i klubben

Raseklubben ønsker å oppfordre sine tillitsvalgte til å kontinuerlig videreutvikle sin kompetanse innen avl og oppdrett, slik at de kan gi god veiledning basert på dokumentert og oppdatert kunnskap.